

Dhr. U. M. Arends

Minister van Integriteit, Natuur, Transport en Ouderenzorg
Bestuurskantoor
Oranjestad
Aruba

27 februari 2022

**Thema: Excuses voor gevolgen van decennialang ondeugdelijk bestuur
& publieke discussie over ons politiek systeem**

Geachte heer Arends,

De afgelopen jaren vonden in Aruba de nodige onderzoeken van en rechtszaken tegen (ex-)politici plaats die voornamelijk het gevolg waren van vermeende corruptie. Terwijl in de 14 jaren na de Status Aparte tot het eind van de vorige eeuw er slechts één groot onderzoek en rechtszaak was omtrent politici van de AVP in de zaak van het Fondo Desaroyo Nobo San Nicolaas, is dat aantal recent verveelvoudigd: de zaak Ibis, met ex-minister Paul Croes van de AVP; de zaak Avestruz met in de hoofdrol ex-minister Benny Sevinger, eveneens van de AVP; de zaak Flamingo met ex-minister Otmar Oduber (AVP-POR) als belangrijkste beklagde; de zaak Diamante met Alan Powell van de inmiddels ter ziele gegane POR; de zaak Kukwisa waarin de rol van ex-minister Marisol Tromp van POR/MAS wordt onderzocht; de Kwihiza zaak, die mogelijk kwalijke zaken van het koppel Chris Romero en Edison Briesen van de MEP aan het licht moet brengen en het onderzoek omtrent ex-gevolmachtigde minister Guilfred Besaril, eveneens van de MEP. En 'tussendoor' hebben ook nog de nodige onderzoeken en rechtszaken plaatsgevonden zoals in het Landslaboratorium waar Afl. 10 miljoen bleek te zijn verduisterd, bij Directie Onderwijszaken waar medewerkers voor ruim Afl. 1 miljoen malversaties hebben gepleegd met beursgelden, Enseñansa pa Empleo waar ook miljoenen florin verdween en de Anglozaak, beter bekend onder de naam Vacunagate.

Deze lijst is niet uitputtend aangezien de CAD in praktisch elk onderzoek in overheidsdepartementen dat zij doet binnen de zeer beperkte mogelijkheden die het heeft, malversaties op het spoor komt. Daar wordt helaas, volgens de gangbare traditie binnen de overheid, weinig tot geen ruchtbaarheid aan gegeven. De werkelijke omvang van de malversaties en corruptie binnen de Arubaanse overheid blijft zodoende buiten het gezichtsveld van de gemeenschap. De beperkte informatie daarover, in combinatie met de eigen en andermans ervaringen met corruptie binnen het overheidsapparaat, hebben er onder de bevolking inmiddels wel toe geleid dat al jaren de perceptie van corruptie binnen het overheidsapparaat in verschillende onderzoeken van de CBA als zeer hoog wordt gekwalificeerd. Vanzelfsprekend heeft dit geleid tot een laag vertrouwen van de bevolking in 'de politiek'. Behalve een verlies aan vertrouwen hebben bovenstaande zaken ook tot een groot verlies aan geld geleid. Helaas is dat nog maar 'peanuts'...

Een cultuur van structureel ondeugdelijk bestuur en de gevolgen daarvan

Corruptie is slechts één van de vele aspecten van ondeugdelijk bestuur. Ondeugdelijk bestuur wordt meestal toegepast ten behoeve van zelfverrijking en het verlenen van privileges aan een zeer beperkte groep familieleden en vrienden. Vanaf de Status Aparte van Aruba in 1986 heeft het bestuur van Aruba zich gedurende het grootste deel van deze periode gekenmerkt door ondeugdelijk bestuur. Dit hield onder meer in dat er in meer of mindere mate structureel sprake was van:

- politieke patronage (o.m. t.b.v. politieke benoemingen, verlenen van terreinen en privileges);
- willekeur, met omzeiling van de wet;
- niet-inzichtelijke besluitvorming;
- niet-nakomen van toezeggingen en afspraken;
- gebrek aan transparantie;
- personeel en financieel wanbeheer;

- obstructie van controle en verantwoording;
- onrechtmatig gebruik van bevoegdheden;
- niet-integer, corruptief beleid.

Deze combinatie van 'tekortkomingen' hadden een veel schadelijker impact op Aruba dan alleen de eerstgenoemde corruptie: het leidde voortdurend tot hoge consumptieve overheidsuitgaven die uiteindelijk hebben geleid tot een praktisch onbetaalbare nationale schuld van Afl. 6 miljard, exclusief de PPP-verplichtingen van bijna Afl. 1 miljard. Als gevolg daarvan heeft Aruba zeer hoge renteverplichtingen die momenteel Afl. 300 miljoen per jaar bedragen. Door de structureel hoge schuld-renteverplichtingen zijn al decennia relatief weinig lange-termijn duurzame investeringen gedaan om de economische basis van Aruba te verbreden. Voor de bijna jaarlijks toenemende kostenstijging worden weinig kostenbesparende maatregelen getroffen. Daarentegen wordt er continu gezocht naar nieuwe bronnen van inkomsten (lees: belastingen) om het overheidsapparaat in deze vorm in stand te houden. Met name de regelmatig stijgende belastingen tasten voortdurend de koopkracht van de bevolking aan. Volgens het belangrijkste Arubaanse adviesorgaan, de Raad van Advies, was ondanks diverse studies en rapporten de politieke daadkracht niet aanwezig om de noodzakelijke bestuurlijke veranderingen te bewerkstelligen¹.

De SDBA is echter, gezien de systematische toepassing van dit 'beleid' gedurende decennia door opeenvolgende regeringen van wisselende politieke kleur, van oordeel dat het niet zozeer ging om een gebrek aan 'politieke daadkracht', maar om de afwezigheid van de vereiste 'politieke wil' om verbeteringen in het bestuurlijk beleid teweeg te brengen ten gunste van het algemeen belang. Blijkbaar waren er andere, belangrijker, belangen in het spel. Dit wordt duidelijk indien we een aantal kenmerken van beleid op verschillende terreinen gedurende meer dan 30 jaar op een rij zetten zoals de SDBA in een zestal rapporten heeft gedaan.

Te uwer informatie is het van belang om zich te realiseren dat de inhoud van die rapporten vooral is gebaseerd op officiële en publiekelijk beschikbare rapporten van de Raad van Advies, de Algemene Rekenkamer, de SER, de CBA, de Comision Financiero, de National Commission on Public Finance (NCPF), het IMF, de C(A)ft, enz. De zes rapporten van SDBA geven niet alleen een breed beeld van de meest problematische tekortkomingen die het bestuur van Aruba kenmerkten vanuit verschillende optiek, maar ook een longitudinaal beeld, namelijk hoe structureel die tekortkomingen gedurende meer dan 30 jaar plaatsvonden. Het lijkt er daardoor sterk op dat hier sprake was/is van 'opzettelijk en systematisch toegepast ondeugdelijk bestuur'.

1- Belangrijke kenmerken van gevoerd personeelsbeleid (zie rapport 1, over het Personeelsbeleid)²

- Benoemingen tegen wettelijke bepalingen in:
  - Zonder vacatures
  - Zonder benodigde kwalificaties
  - Zonder advies
  - Zonder vereiste documentatie (medische keuring, goed gedrag)
  - Zonder voorafgaande begroting van de benodigde middelen
- Idem Bevorderingen:
  - Inschaling zonder objectieve criteria → scheefgroei salarissen
  - Tot wel 10 jaar terugwerkende kracht
- Misbruik en oneigenlijk gebruik van gratificaties (tot wel 50% van salarissen) en overwerkvergoedingen
- Misbruik van consultancy contracten (Goederen & Diensten)
- Afscheids- en Bonbinibeleid bij regeringswisseling → rechtszaken!

¹ Raad van Advies 71-20, d.d. 10 juni 2020

² <http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2016/04/Naar-een-rationeel-personeelsbeleid.pdf>

2- Belangrijke kenmerken van gevoerd financieel beheer (zie rapport 2, over het financieel beheer)³

- Structureel tekortschietende begrotingen → schending wettelijke bepalingen
- Nog nooit (!) een door een accountant goedgekeurde jaarrekening ingediend
- Waarschuwingen, adviezen en aanbevelingen ter verbetering structureel genegeerd
- Sociale fondsen helemaal leeg getrokken t.b.v. electoraal gewin
- Volledig achterhaald en contraproductief, doch gehandhaafd belastingsysteem
- Volledig onnodige en onverantwoordelijke schuldopbouw
- Boekhoudtrucs die ervoor moesten zorgen dat geld kon worden uitgegeven zonder dat er parlementaire controle op mogelijk was of dat er verantwoording over moest worden afgelegd.
- Schuld- en renteverplichtingen (inclusief PPP) slokken nu zoveel van de begroting op dat er geen verantwoord overheidsbeleid t.b.v. onderwijs, sociale zorg, veiligheid (KIA!), vuilstort, waterzuivering, enz. kan worden gevoerd (*Alleen al de jaarlijkse renteverplichtingen bedragen momenteel ruim Afl. 300 miljoen, meer dan de kosten van de grootste ministeries, te weten Onderwijs en Justitie*).

3- Belangrijke kenmerken van gevoerd transparantiebeleid (zie rapport 3 over transparantie)⁴

- Misbruik van geheimhoudingsplicht ambtenaren
- Nalaten van meldingsplicht
- Grote achterstand in c.q. afwezigheid van statistische informatie
- Grote achterstand van actuele zaken op overheids/Statenwebsite, bijv. m.b.t. ontwerp-landsverordeningen
- Plaatsing van overheidsprojecten 'off-balance' (om controle/verantwoording te vermijden?)
- Geen openbare jaarrekening van overheidsbedrijven (Utilities, ELMAR)
- Afwezigheid jaarrekeningen van het Land
- Niet naar behoren functionerende LOB
- Langdurige 'afwezigheid' Wet Financiering Politieke Partijen en Wet Ombudsman

4- Belangrijke kenmerken van 30 jaar parlementair functioneren (zie rapport 4)⁵

Zoals uit de Staatsregeling blijkt zweren/beloven de Statenleden o.m. dat zij:

- de Staatsregeling steeds zullen helpen onderhouden en het welzijn van Aruba naar vermogen zullen voorstaan;
- jaarlijks de begroting beoordelen, mede aan de hand van de adviezen van de RvA;
- jaarlijks de jaarrekening met daarin de verantwoording van de ontvangsten en uitgaven van het Land, die hen volgens de Landsverordening (Lvo) door de ARA moet worden voorgelegd, beoordelen. Op grond van deze rekening vindt de evaluatie plaats van de begroting en kunnen aanpassingen worden gemaakt voor de begroting van het volgend jaar;
- ten behoeve van een verantwoorde uitvoering van haar controlerende taak bij Lvo regels vaststellen omtrent het beheer van de financiën van het Land (dit betreft de Comptabiliteitsverordening);
- bij Lvo regels stellen teneinde de rechtmatigheid van het bestuur en de deugdelijkheid van het financieel beheer te waarborgen

Aan al deze punten is nooit of in zeer onvoldoende mate voldaan!

³ <http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2016/04/Naar-deugdelijk-openbaar-financieel-beheer-in-Aruba.pdf>

⁴ <http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2016/04/Naar-transparant-openbaar-bestuur-in-Aruba.pdf>

⁵ <https://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2020/07/Naar-een-deugdelijk-functionerende-volksvertegenwoordiging.pdf>

5- Belangrijke kenmerken van sociaal-economisch beleid (zie rapport 5)⁶

- Eenzijdige en overmatige nadruk op toerisme-industrie → gevoelig voor economische ups & downs!
- Cultuur van algemeen negeren van waarschuwingen, adviezen & aanbevelingen o.m.: 'Economiseren binnen het overheidsapparaat' (SER)
- Negeren van onderwijsproblematiek en gebrek aan een toekomstvisie
- Negeren van belangrijke sociale problemen: grote ongelijkheid, vergrijzing, armoede

Algemeen: negeren van de zorgplicht van de overheid

6- Belangrijke kenmerken van integriteitsgehalte in 30+ jaar Arubaans bestuur (zie rapport 6)⁷

- Dubieus handelen bij Overheidsprojecten
- Verdachte banden tussen onderwereld en bestuurders
- Structureel duurder uitvallende Overheidsprojecten
- Gebrek aan transparantie (zelfs voor Staten: o.m. Citgo en LNG-deal, partijfinanciering)
- Nalaten van het afleggen van verantwoording over gevoerd beleid
- Eigen- en partijbelang belangrijkste prioriteit (op grond van structureel ondeugdelijk bestuur)

7- Het totaalbeeld⁸

Vanaf het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw hebben met name de twee grootste politieke partijen die afwisselend verantwoordelijk waren voor het bestuur van Aruba, op een dusdanige wijze politiek bedreven, c.q. bestuur gevoerd dat de criteria van deugdelijk bestuur systematisch geweld werden aangedaan. Het ging daarbij onder meer om de volgende karakteristieken die alle van structurele aard waren:

- 1- Overtreding van wetten (bijv. Staatsregeling, Comptabiliteit Verordening)
- 2- Negeren van criteria van deugdelijk bestuur (bijv. transparantie)
- 3- Negeren van waarschuwingen/aanbevelingen (bijv. van RvA, ARA, SER, KvK, CBA, IMF)
- 4- Deficiënt financieel beheer/beleid (chaos, gebrekkige/afwezige controle)
- 5- Negeren van financiële gevolgen van beleid (torenhoge schuld en renteverplichtingen)
- 6- Achterwege blijven van verantwoording (Jaarrekening!)
- 7- Marginalisatie van het waarborgsysteem (checks & balances)
- 8- Onverschilligheid t.a.v. maatschappelijk welzijn (niet voldoen aan 'zorgplicht')
- 9- Fixatie op eigen en partijbelang (ministerschap = 'business')
- 10- Vaak blindelinge parlementaire goedkeuring voor gevoerd (wan)beleid

Hiermee werd de democratische rechtsstaat geweld aangedaan evenals de (financiële) houdbaarheid van de autonomie. Feitelijk was er op beide gebieden sprake van systematische ondermijning, waarbij onbekwaamheid voor het ambt zeker een bijkomende rol heeft gespeeld. Dit alles in ogenschouw nemende, kan niet anders geconcludeerd worden dan dat er vanaf het begin van de jaren '90 structureel sprake was van ondeugdelijk bestuur⁹. Daarbij hebben opeenvolgende regeringen van wisselende politieke kleur op grote schaal machtsmisbruik toegepast door: de onnodige/onrechtmatige benoeming van overheidspersoneel, het schijnbaar opzettelijk weinig tot niet implementeren van effectieve kostenbesparende technologie voor verbetering van bedrijfsprocessen (RvA), de dubieuze wijze waarop er met kostbare overheidsprojecten werd omgegaan (inclusief het structureel gebrek aan onderhoud!), de verwaarlozing van de zorgplicht van de overheid, dit alles met ernstige financiële en sociaal-economische gevolgen voor het Land. De gemeenschap is met deze onrechtmatige daden groot onrecht aangedaan. Slechts voor een klein groepje 'friends & family' heeft het huidige politieke systeem vooral grote voordelen gehad (= auto-kolonialisme?).

⁶ <http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2018/11/Naar-een-duurzaam-sociaal-economisch-beleid-in-Aruba.pdf>

⁷ http://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2019/12/NAAR-INTEGER-OPENBAAR-BESTUUR-IN-ARUBA.COR_.pdf

⁸ Idem, Hoofdstuk 5

⁹ Idem

8- Conclusie

Deze handelwijze belemmerde niet alleen de verbetering van de sociale zorgplichten en dienstverlening van de overheid, maar ook de beheersing van de uitgaven van het Land en de afbouw van de schuld. In combinatie met de gevolgen van de Covid-crisis leidde dit eind 2021 tot een totale schuld van omstreeks Afl. 6 miljard (=140%/bbp)¹⁰ (SDBA: exclusief de PPP-verplichtingen van bijna Afl. 1 miljard!).

Vandaar dat de RvA zonder meer stelt dat het huidige 'businessmodel' niet langer gehandhaafd kan worden en een fundamentele hervorming vereist, waarbij:

- integriteit en professionalisme van het overheids personeel moeten gelden als het fundament waarop het nieuwe businessmodel is gestoeld;
- er sprake is van een sterke (interne) budgettaire discipline. De overheid gaat hier naar een permanent 'balanced budget' en activeert een effectief risicomanagement ('contingency planning') met als doel het verlagen van de schuld en het creëren van financiële buffers;
- er een ambtelijk overheidsapparaat en effectief personeelsbeleid bestaan die gebaseerd zijn op meritocratie (selectie en beloning op basis van deskundigheid, kennis, ervaring en prestatie);
- er wordt getoetst of met hetgeen door het Land wordt uitgevoerd c.q. opgelegd aan de burger de oorspronkelijk beoogde toegevoegde waarde wordt gerealiseerd, en...
- er sprake is van een slank bestuursapparaat door digitalisering en automatisering¹¹.

Veel van de aanbevelingen die de bestaande tekortkomingen moeten opheffen worden al decennialang jaarlijks herhaald. DE (enige c.q. belangrijkste) reden dat die echter niet uitgevoerd worden is volledig te wijten aan het 'politiek systeem', oftewel, in dit verband, de wijze waarop er (al meer dan 30 jaar lang!) 'politiek' wordt bedreven en het Land bestuurd wordt. Het leek er daarbij sterk op dat bestuurders het Land Aruba beschouwden als hun persoonlijke onderneming waarover zij naar believen konden beschikken. Aangezien de gevolgen hiervan onacceptabel ernstig zijn, is het van essentieel belang om met name dit systeem ingrijpend te veranderen. Langer handhaven van het huidige politieke systeem zal een belangrijk obstakel blijven voor de noodzakelijke uitvoering van aanbevelingen zoals die door de RvA, alsmede speciaal daartoe in het leven geroepen commissies en vele andere werden/worden voorgesteld.

9- Noodzakelijke acties voor verbetering

A- Een publieke verontschuldiging van de regering voor de gevolgen van decennialang wanbeleid

Niet voor niets waren de speerpunten van kabinet Wever-Croes-1 Deugdelijk bestuur, Transparantie en Integriteit. Het nieuwe kabinet was zich er in 2017 blijkbaar van bewust dat deze concepten in voorgaande kabinetten geweld was aangedaan. Dat wil echter niet zeggen dat er vervolgens geen inbreuken op deze principes plaatsvonden. Integendeel: het eerste kabinet Wever-Croes is gevallen wegens mogelijke corruptie door meerdere coalitiegenoten (uitmondend in de Diamant- en Flamingozaken), terwijl ook eigen partijgenoten niet 'zuiver van de graat' bleken te zijn, met als gevolg het ontslag van de Gevolmachtigde minister en het onderzoek jegens 2 ex-ministers in de Kwihl zaak. Voor de bevolking is dit een bevestiging van het vrij algemeen gevoel dat corruptie binnen de overheid, inclusief het bestuur, wijdverspreid is (zie de verschillende Corruptie-perceptieonderzoeken van de CBA). Dit is funest voor het vertrouwen dat burgers moeten hebben in de overheid. Het is daarom van groot belang dat de regering publiekelijk erkent dat de kwaliteit van het bestuur na de Status Aparte zeer te wensen heeft overgelaten met ernstige en langdurige (financiële en andere) gevolgen voor de Arubaanse bevolking. Deze erkenning zal er hopelijk toe leiden dat er gezamenlijk (middels burgerparticipatie) gewerkt kan worden aan de verbetering van de kwaliteit van het bestuur en daarmee van een verdere positieve ontwikkeling van ons Land. Anderzijds zal het uitblijven van erkenning en excuses duidelijk

¹⁰ RvA: Advies inzake aanbevelingen ter verbetering van de overheidsorganisatie d.d. 10 juni 2020, p. 3, 4

¹¹ Idem, p. 3, 4

maken dat 'de politiek' niet van plan is haar werkwijze op enige manier aan te passen om zo eindelijk de belangen van de bevolking op de eerste plaats te stellen.

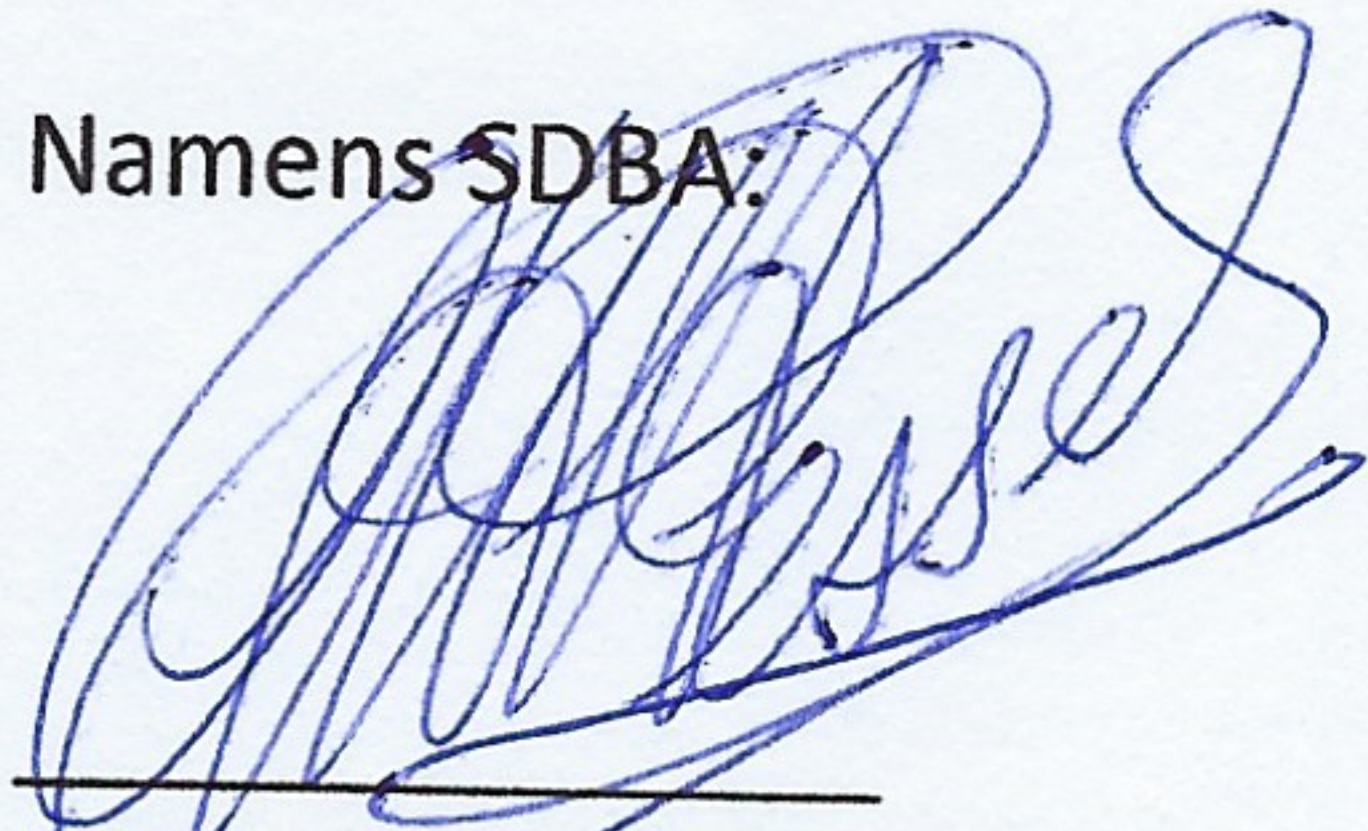
B- Een nationale discussie ten behoeve van een nieuw politiek systeem

Het huidige politieke systeem, gebaseerd op politieke partijen ('partijdemocratie'), is hoogst schadelijk gebleken in Aruba (en vele andere landen). Hopen op verbetering door nieuwe gezichten en/of partijen is om verschillende redenen heilloos. Vandaar dat een nationale discussie noodzakelijk is om te komen tot een nieuw politiek systeem, waarin geen ruimte (meer) is voor politieke patronage, het 'checks & Balances' systeem naar behoren functioneert en er sprake is van geïnstitutionaliseerde burgerparticipatie aan de beleidsvorming. De noodzaak hiervan is ook door het kabinet Wever-Croes-1 onderkend en als zodanig opgenomen in haar Masterplan 'Repositioning our sails' (#12, p. 41). Het gaat nu om de daadwerkelijke uitvoering!

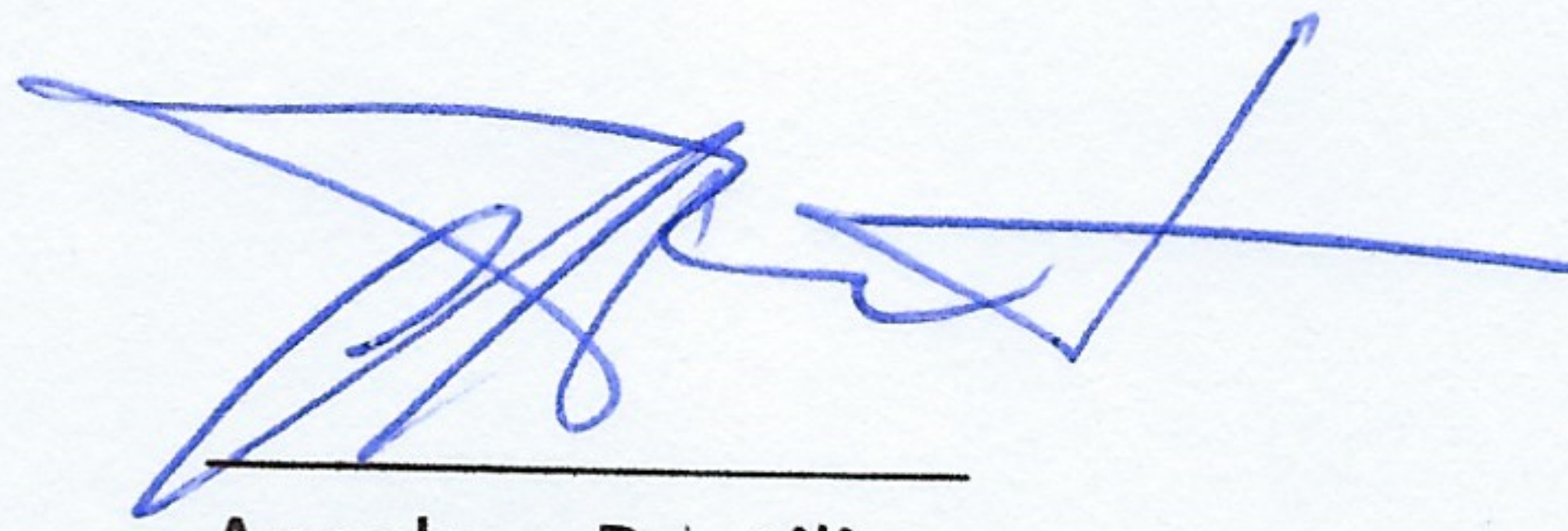
Wij spreken de hoop uit dat deze acties op korte termijn worden gerealiseerd. In geval u hierover vragen en/of opmerkingen hebt, houden wij ons graag aanbevolen.

Hoogachtend,

Namens SDBA:

Armand Hessels
Voorzitter

Anselmo Pontilius
Secretaris

Cc: de Gouverneur van Aruba
de Staten van Aruba